

משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי לשכת היועץ המשפטי

כ"ט טבת תשפ"ד
10 ינואר 2024

לכבוד

עו"ד אסי מסינג

היועץ המשפטי של משרד האוצר

הנדון: טיוטת הצעת מחליטים תכנית מאזנת תקציב 2024

בהתאם לעמדות גורמי המקצוע במשרדנו, להלן התייחסותנו לסעיפים בהצעות המחליטים הנוגעים למשרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי (להלן המשרד/משרדנו) ואליו מתנגד משרדנו.

1. הצעת מחליטים: "הגברת היעילות הממשלתית- צמצום כפילויות וריכוז סמכויות ותחומי פעולה בעבודה הממשלה".

1.1 ביטול רשות הצעירים-

א. בתכנית האיזון הכלכלית, בפרק שכותרתו "הגברת היעילות הממשלתית – צמצום כפילויות ותחומי פעולה בעבודת הממשלה", ולאחר ההסבר כי הכפילות "מעמיסה בירוקרטיה לצד הפגיעה בשירות לאזרח והקצאת משאבים לא יעילה", מוצע לסגור את רשות הצעירים. התייעלות בעבודת הממשלה לעניין הצעירים כבר בוצעה כאשר עברה רשות הצעירים מהמשרד לשוויון חברתי למשרדנו, בהתאם להחלטת הממשלה 109 מיום 5.2.2023 "שינוי שם המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל ל"משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי"; העברת שטחי פעולה; העברת סמכויות משר לשר ותיקון החלטות ממשלה" (להלן-החלטת הממשלה 109).

ב. יתרה מכך, הסוגיה המקצועית של מניעת כפל נמצאת בליבת תהליך ארגוני שהושלם לאחרונה, במסגרתו שתי היחידות אוחדו ליחידה אחת ונבנה מודל עבודה אחיד ומתואם. על כן האמור בדבר ההפעלה מקבילה של מרכזי הצעירים שגויה.

ג. כמו כן, אף הכתוב בדברי ההסבר שגוי. בדברי ההסבר מוצג כי קיים כפל בין המשרד לשוויון חברתי לבין משרד הנגב והגליל בתמיכה במרכזי הצעירים. במסגרת המודל החל משנת התקציב הנוכחית התמיכה ברשויות המקומיות עבור תחום הצעירים יהיה באמצעות קול קורא יחיד ומרוכז, מתוך ראייה של כלל המענים הקיימים וסנכרון בניהם ברמת הממשלה וברמת השטח, תוך הצבת יעדים ברורים ובליווי מדידה והערכה מעצבת. בנוסף מפותחים מענים בתחומי תוכן ממוקדים שאינם מקבלים מענה בקרב גורם מטפל אחר באוכלוסיית הצעירים, שלא באמצעות תקצוב הרשויות המקומיות. לפיכך סוגיית הכפל איננה קיימת עוד.

ד. יודגש כי כיום רשות הצעירים היא היחידה הארגונית הממשלתית היחידה האמונה על מענים לאוכלוסיית הצעירים שאינם מוכרים כצעירי רווחה ואינם נמצאים במסגרת ספציפית. בנוסף מפעילה רשות הצעירים את התשתית הארגונית שעל בסיסה מוגשים לצעירים מענים נוספים של שותפים מתוך הממשלה ומחוצה לה, כגון מלגות לסטודנטים (לרבות מלגות רשויות מקומיות של מפעל הפיס), הכוון להשכלה גבוהה (למשל רכזי

משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי לשכת היועץ המשפטי

הישגים של ות"ת מל"ג), מענים של הכוון לחיילים משוחררים ועוד. ללא תשתית תחום הצעירים ברשויות המקומיות, מענים אלה לא יוכלו להגיע לצעירים, ותהיה פגיעה ממשית באוכלוסייה זו, דווקא בעת שהצעירים נמצאים מתחת לאלונקה, על האלונקה ומצדדיה, הן ברמה המטאפורית והן ברמה הממשית.

ה. הצעירים כיום, הינם בחזית המלחמה ובתקופה הנוכחית יותר מתמיד, ישנם מעגלי צעירים רחבים מאד שעוברים טלטלה וזקוקים ליד מכוונת בתחומי ההשכלה, התעסוקה, ההתנהלות הכלכלית, מידע ומימון וכו', גישה למלגות ולמענים נוספים. משפחות מגויסות מילואים זקוקות למעגל קהילתי וחברתי ולמענים קבוצתיים של שיקום ופיתוח חוסן, צעירים ששנת הלימודים האקדמית שלהם השתבשה לחלוטין זקוקים למלגות, צעירים בתחילת חיי הקריירה שלהם זקוקים להכוון וייעוץ קריירה ולחיבור למעסיקים והזדמנויות תעסוקה, צעירים המבקשים להתנדב במסגרת הרשות המקומית שלהם מחפשים לחבור לצרכים המקומיים, ועוד. זאת עוד טרם הוזכרו הצעירים בשובם המפונים, הזקוקים לכתובת חברתית, קהילתית ועוגן למימון וכו' ולהכוון בתקופה כאוטית. כל אלה ניתנים ביחידות ובמרכזי הצעירים ברשויות המקומיות.

ו. בלי תמיכת המשרד, היחידות ייסגרו ולא יינתנו שירותים לצעירים שאינם מוכרים כצעירי רווחה / שיקום. בנוסף, כאמור, המשרד נמצא בעיצומו של גיבוש מחדש של מענים שייתנו באופן המקצועי ביותר דרך גופים מקצועיים ולא באמצעות תקצוב לרשויות המקומיות, כגון מעני חוסן רגשי לצעירים שאינם מוכרי רווחה, תכניות הכוון מקצועי, תכניות לצעירים בחברה הערבית ובחברה החרדית ועוד.

ז. הסטת המבט הממשלתי מכל הצעירים שאינם מאובחנים כאוכלוסייה שיקומית או רווחתית תשאיר את שאר מעגלי הצעירים, האוכלוסייה המשלמת את המחירים הכבדים ביותר על המלחמה והשלכותיה, ללא כל כתובת ממסדית וללא מענים ממשלתיים, ולהיפך - עם אמירה ממשלתית שגם המענה המועט שהיה לה קודם איננו מגיע לה. באופן כזה צעירים שאין להם מעגל חברתי ומשפחתי תומך ומבוסס, המחובר לידע ולהזדמנויות כלכליות, לא יקבלו את אלה ממקום אחר. התייחסות רק לאוכלוסייה שכבר הגיעה לעוני או למצוקה תעצים פערים ותגדיל את אוכלוסיית הרווחה העתידית בישראל.

ח. כמו כן, למען הסדר הטוב יצוין כי האופן בו ביטול רשות הצעירים אינו מופיע כסעיף בעצמו בהחלטה, אינו תקין.

1.2 סעיפים 6-1: העברת אגף בכיר אחרים ותיקים כמו גם את כל הפרויקטים המבוצעים בתחום האחרים הוותיקים ממשרדנו למשרד הרווחה והביטחון החברתי. העברת סמכויות שר הנגב, הגליל והחוסן הלאומי לפי חוק האחרים הוותיקים, התש"ן-1989, לשר הרווחה והביטחון החברתי-

א. אגף בכיר אחרים ותיקים הוקם כיחידת סמך לענייני גמלאים במשרד ראש הממשלה בשנת 2006, בהחלטת ממשלה מס' 431 (להלן – האגף). האגף פועל עבור כלל אוכלוסיית האחרים הוותיקים אשר אינה נכללת באוכלוסיית הרווחה.

משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי לשכת היועץ המשפטי

- ב. בישראל חיים כיום 1.12 מיליון אזרחים ותיקים, כאשר מעל 70% מהם בני 65 ומעלה, שאינם נזקקים לשירותי רווחה, בריאות וסיעוד, ועל כן אינם מקבלים מענה ממשרד הרווחה.
- ג. האגף מוביל, מול מרבית הרשויות המקומיות בישראל, מערך מענים לאזרחים ותיקים המנהלים אורח חיים פעיל ועצמאי לאחר גיל פרישה. בעוד שמשרד הרווחה, האמון על מתן מענים בהיבטי רווחה והתדרדרות תפקודית, מפעיל לשם כך מרכזי פעילות שונים, שאליהם קבוצת האזרחים הוותיקים, החיים בתפקוד גבוה, נמנעת מלהגיע בשל חוסר התאמה לצרכיה.
- ד. האגף האמון על הכנה והערכות לגיל פרישה ולתקופת החיים החדשה שלאחריה, מספק מענים שונים להעלאת החוסן האישי החברתי והכלכלי של אוכלוסיית האזרחים הוותיקים, שאינם ניתנים ואינם רלוונטיים כלל למשרד הרווחה.
- ה. יובהר כי עד להקמת האגף לא ניתן מענה לקהל יעד זה, ואף כשהופעלו מענים חברתיים קהילתיים שונים, האזרחים הוותיקים נמנעו מלקחת חלק פעיל במסגרות שהופעלו תחת משרד הרווחה בשל השיוך החברתי ונגזרותיו.
- ו. לאור כל אלה, מעבר האגף למשרד הרווחה, שבמהותו מוגדר לאוכלוסייה רווחתית, נזקקת או מוגבלת, יפגע בפעילות האגף וקידום צרכי אוכלוסיית האזרחים הוותיקים שאינם רלוונטיים למשרד הרווחה, כשבכללם קידום הזדקנות מיטבית ודחיקת התלות בצומת ההגעה אל גיל פרישה.
- ז. בהחלטת הממשלה 109 נקבע כי האגף יועבר מהמשרד לשוויון חברתי למשרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי. מעבר האגף בין משרדי ממשלה היה ועודנו כרוך בעבודה בירוקרטית רבת משמעות, אשר פגעה מטבע הדברים בצורה ניכרת בהנעת תהליכי עבודה בשנת המעבר. מעבר האגף, המפעיל עשרות תוכניות באמצעות התקשרויות שונות בממשלה ומחוצה לה, פעם נוספת בפחות משנה, תפגע ביכולת הרציפה להפעיל ולממש את פעילות האגף עד לרמת פגיעה בפרט.

1.3 סעיף 7: להנחות את שר האוצר בתיאום עם שר הנגב, הגליל והחוסן הלאומי לקדם תזכיר

חוק לביטול הרשות לפיתוח הנגב, התשנ"ב-1991 והרשות לפיתוח הגליל, התשנ"ג-1993
ובהתאם להתקדמות החקיקה להפחית את התקציב המיועד לרשויות ומוקצה למשרדנו-

- א. ראשית, בפן המשפטי יודגש, כי אין המדובר במקרה זה בהפחתת תקציבית בלבד, אלא בשינוי מבני ומהותי בעל השלכות כבדות, ועל כן אינו מתאים להיכלל בהצעת מחליטים זו ללא שנעשתה בחינה מעמיקה לאחר עבודה מקצועית סדורה הבוחנת את השלכות ביטול הרשויות לפיתוח, הן המקצועיות אל מול הרשויות בנגב ובגליל והן המשפטיות.
- ב. לגופו של עניין, הרשות לפיתוח הנגב והרשות לפיתוח הגליל הוקמו בשנות ה-90 המוקדמות ופועלות מאז לטובת צמצום הפערים בין הרשויות בנגב ובגליל לבין הרשויות במרכז הארץ, עיסוקן העיקרי הוא בפיתוח וחיזוק האוכלוסייה המקומית

משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי לשכת היועץ המשפטי

והמענים החברתיים, תרבותיים, חינוכיים, כלכליים, תשתיתיים ומבניים הניתנים על ידי הרשויות המקומיות אשר לא קיימים או קיימים בצורה מופחתת משמעותית לאור המרחק מאזורי המרכז.

- ג. הרשויות מפעילות תכניות רבות בהשקעה תקציבית מועטה אשר מובילות לפיתוח משמעותי של האוכלוסייה המקומית וחיזוק ההתיישבות של אוכלוסייה צעירה ברשויות, אם זה בהשקעה בפרויקטים כלכליים וחיזוק תעסוקה, בחינוך טכנולוגי או במלגות לימוד לתואר שני ובין אם זה בפרויקטים לצמצום פערים בהקמת מבני ציבור, בחיזוק מרכיבי בריאות או ביצירת מענים נוספים לחיזוק איכות החיים בנגב ובגליל.
- ד. הרשויות לפיתוח מורכבות מכלל הגורמים הרלוונטיים ותוכניות העבודה שלהן מושפעות משיתוף ציבורי רחב על ידי מעורבות ראשי הרשויות בנגב ובגליל ובעלי עניין נוספים משמעותיים כמו נשיאי אוניברסיטאות ומכללות ומנכ"לי בתי חולים וכו', בזכות זו, נוצרת סינרגיה בין כלל המענים הניתנים לפיתוח הנגב והגליל.
- ה. יתרה מכך, לאחר תקופת המלחמה, הרשויות לפיתוח יהוו ציר משמעותי בפיתוח הנגב והגליל, החזרת האוכלוסייה למגורים במוקדי העימות ואף להגדלת ההתיישבות בנגב ובגליל ותפקודן לפני ולאורך תקופת המלחמה, מלמד על הצורך המשמעותי בחיזוק ובפעילותן של הרשויות לפיתוח.

2. הצעת מחליטים: "התאמות בתקציב המשרד לשירותי דת, משרד הנגב והגליל ומשרד המורשת".

2.1 סעיף 2 : הפחתת 75 מיליון ₪ החל משנת 2024, מתקציב משרדנו המיועד לתקציב

פעילות חברה וקהילה ברשויות המקומיות

- א. המשרד מוביל להפיכת הנגב והגליל למרכזים עצמאיים לטובת חיזוק האוכלוסייה הקיימת וחיזוק האטרקטיביות לאוכלוסייה נוספת להתיישב באזורים אלו. מימוש חזון זה לא רק יחזק את הנגב והגליל אלא גם את מרכז הארץ אשר כבר יכולת ההכלה של כמות האוכלוסייה הגדלה יורד ואיכות החיים נפגעת. לצורך חזון זה, המשרד פועל בכל תחומי החיים בכדי לצמצם פערים קיימים, בין אם על ידי יצירת מקומות תעסוקה איכותיים ומתגמלים ועל ידי חיזוק הכלכלה המקומית, ובין אם זה על ידי חיזוק שירותי הרפואה, יצירת מסגרות חינוך בלתי פורמליות וטכנולוגיות אשר ללא תקצוב ממשלתי לא יהיו קיימות בנגב ובגליל ותקצוב פעילויות תרבות פנאי וקהילה שהינם חלק בלתי נפרד מבחירתה של האוכלוסייה לעבור לגור בנגב ובגליל.
- ב. פעילויות המשרד בתחומי החברה והקהילה שינו ומשנות את המציאות בנגב ובגליל, מובילות את האוכלוסייה להישגים יוצאי דופן ופורצי גבולות, בין אם זה על ידי תקצוב חוגי שחייה, ספורט וטכנולוגיה ובין אם זה על ידי מתן תקצוב למתמחים ברפואה בכדי לחזק את שירותי הרפואה ולצמצם את הפערים המשמעותיים הקיימים בין הנגב והגליל לבין המרכז בנוגע לרפואה ובכל תחומי החיים.

משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי
לשכת היועץ המשפטי

ג. פגיעה בתקציבים אלו, יוביל לסגירת תכניות רבות ופגיעה באיכות החיים לתושבים הקיימים וליכולת המשרד לעודד הגירה חיובית לנגב ולגליל ולמנוע הגירה שלילית, בפרט בתקופה זו לאור השלכות המלחמה.

בברכה,

עו"ד שירי פוגל
ממונה בכירה, לשכת משפטית

עו"ד מיכל הרשקו אברהם
ממונה, לשכת משפטית

העתק:

ד"ר אלעזר בן הרא"ש- מנכ"ל המשרד
עו"ד אביתר טסלר- יועמ"ש המשרד